

Avtor: **Matjaž Šaloven**, univ. dipl. pravnik, odvetnik v Odvetniški pisarni Šaloven d.o.o.

Datum objave: 23.01.2020

Rubrika: PRILOGA

Področje: [Delovna razmerja](#)

Citat: Šaloven Matjaž, "Etična ladja se potaplja", Pravna praksa, št. 3, 2020, str. 20.

(Ne)sankcioniranje odklonskih ravnanj uslužbencev javnega sektorja

K pripravi prispevka so me spodbudili sodba Vrhovnega sodišča RS "Viagra-Kamagra",¹ kolumna vrhovnega državnega tožilca Hinka Jenulla v Pravni praksi² ter vse pogostejši nesankcionirani ekscesi posameznih uslužbencev javnega sektorja in pravosodnih funkcionarjev, ki v javnosti povečujejo občutek neenakosti, nepravičnosti ter nedotakljivosti za odklonska ravnanja oz. delovnopravne kršitve. Takšni občutki se ne porajajo zgolj v širši javnosti, temveč tudi v strokovni javnosti vzbujajo zgražanje in sprožajo pomisleke o (ne)delovanju pravne države ter o privilegiranosti določenih posameznikov ali poklicnih skupin.³ Od javnih uslužbencev in funkcionarjev (npr. sodnikov, tožilcev, odvetnikov, profesorjev, zdravnikov, županov itd.) se namreč pričakuje, da svoje naloge opravljajo v skladu z zakonodajo, internimi pravili ter etičnimi standardi in da je njihovo obnašanje primerno tudi izven službe. Kadar pride do resnih kršitev, pa državljanji pričakujemo, da so kršitelji ustrezno sankcionirani in da tisti, ki so se s svojim ravnanjem izkazali za nevredne zaupanja, izgubijo položaj oz. zaposlitev v javnem sektorju. Vendar pa, nasprotno, opažamo, da sankcioniranje za delovnopravne kršitve prizadene zgolj šibkejše, vplivnejših pa ne.

V bližnji preteklosti, razen redkih izjem,⁴ iz medijev ni bilo zaznati, da bi predstojniki v javnem sektorju (državna uprava, pravosodje, visoko šolstvo, itd.) primerno ukrepali zaradi relativno hudih kršitev zaposlenih uslužbencev - javni uslužbenci oz. funkcionarji še naprej nesankcionirano opravljajo delo v javnem sektorju. Skrb vzbujajo tolerantnost, apatičnost in več kot očitno nedosledna uporaba zakonskih določb delovnopravne zakonodaje pri velikem delu predstojnikov državnih, pravosodnih in drugih organov, kadar pride do odklonskih ravnanj njihovih zaposlenih v javnem sektorju, ki vsebinsko lahko predstavljajo bodisi storitev kaznivega dejanja ali prekrška bodisi kršitev pogodbe o zaposlitvi oz. v najmilejšem primeru zgolj kršitev poklicne etike.⁵

V prispevku obravnavam resne kršitve, ki v delovnopravni zakonodaji pomenijo razlog za izredno odpoved pogodbe o zaposlitvi s strani delodajalca. [Zakon o delovnih razmerjih \(ZDR-1\)](#)⁶ določa, da se delavcu izredno odpove

pogodba o zaposlitvi, kadar **delavec krši pogodbeno ali drugo obveznosti in ima kršitev "vse znake kaznivega dejanja"** ali kadar delavec **naklepoma ali iz hude malomarnosti huje krši pogodbene ali druge obveznosti iz delovnega razmerja.**⁷

V številnih medijsko izpostavljenih primerih je mogoče zaslediti pojasnila (ali pa sprenevedanje) odgovornih, da ker gre pri kršitvah zaposlenih v prvi fazi zgolj za sum storitve kaznivega dejanja, (še) ni mogoče ukrepati z odpovedjo delovnega razmerja. Pri tem velja opozoriti na odločbo Vrhovnega sodišča,⁸ iz katere izhaja, da če delodajalec med kazenskim postopkom ugotovi, da je delavec kršil pogodbene ali druge pogodbene obveznosti iz delovnega razmerja in da ima kršitev vse znake kaznivega dejanja, ne sme čakati na izid kazenskega postopka, temveč mora odpoved podati v zakonskem 30-dnevnem roku od ugotovitve razloga, sicer je odpoved prepozna. Nenazadnje tudi sodišče pri presoji utemeljenosti izredne odpovedi zaradi kršitve, ki ima vse znake kaznivega dejanja, ni vezano na tek kazenskega postopka. Navedeno pa ne pomeni, da subjektivni rok za podajo izredne odpovedi v nobenem primeru ne bi mogel pričeti teči s seznanitvijo s kazensko obsodilno sodbo. Pri ugotavljanju, kdaj je pričel teči subjektivni rok, je treba upoštevati vse okoliščine konkretnega primera in ugotoviti, kdaj je bila pristojna oseba delodajalca seznanjena, da je delavec kršil pogodbeno ali drugo obveznost iz delovnega razmerja in da ima njegova kršitev vse znake kaznivega dejanja. Delodajalec mora pri odpovedi kršitev obveznosti opredeliti tako, da je iz njenega opisa mogoče ugotoviti znake kaznivega dejanja, pravne kvalifikacije očitane ravnanja pa ni dolžan navesti; tudi če jo, sodišče pri presoji nezakonitosti odpovedi nanjo ni vezano. Iz navedenega izhaja, da je treba dejanske razloge, kakor so obrazloženi v odpovedi pogodbe o zaposlitvi, presojati ne le s stališča, ali ima očitana kršitev vse znake kakšnega drugega kaznivega dejanja, temveč tudi, ali je opis dejanskih razlogov za odpoved pogodbe o zaposlitvi možno subsumirati pod določbo druge alineje prvega odstavka [110. člena ZDR-1](#) - torej ali je delavčevo ravnanje možno opredeliti kot hujšo kršitev pogodbenih ali drugih obveznosti iz delovnega razmerja, storjeno naklepoma ali iz hude malomarnosti - ali nek drug odpovedni razlog iz iste določbe [ZDR-1](#).

Slovensko-hrvaška arbitraža za določitev meje

Hujšo kršitev pogodbenih ali drugih obveznosti iz delovnega razmerja, če že ne tudi kršitev pogodbenih ali drugih obveznosti, ki vsebuje tudi "znake kaznivega dejanja", bi lahko predstavljal primer neupoštevanja osnovnih pravil varnega komuniciranja^{9,10} med slovensko agentko **dr. Simono Drenik** in arbitrom **dr. Jernejem Sekolcem**, ki naj bi o tajnih in občutljivih podatkih govorila po nezaščitenem telefonu,¹¹ kar je privedlo do objave prisluhov s strani hrvaških obveščevalnih služb. S tem je bila tako nam državljanom kot tudi državi Sloveniji povzročena ogromna in težko popravljiva ali celo nepopravljiva škoda. Nastala škoda je večplastna in med drugim vključuje

porušen mednarodni ugled Slovenije v širši regiji in v EU, poslabšanje odnosov na meddržavni ravni, neimplementacijo arbitražne odločbe s strani Hrvaške, posledično vložitev tožbe zoper Hrvaško itd., kar zagotovo v določeni meri vsaj delno kali medosebne odnose med Slovenci in Hrvati, da o večmilijonskih stroških arbitraže, ki jo Hrvati zavračajo, in ob obstoju možnosti, da jo tudi v prihodnje tudi ne bodo implementirali, niti ne govorimo.

Resnično močno dvomim, da bi lahko kakšen posamezen

javni uslužbenec še kdaj povzročil tako veliko škodo državi Sloveniji in vsem Slovencem,

kot je bila povzročena s takšnim (hudo malomarnim) ravnanjem. Kolikor je znano iz medijev, za takšno katastrofalno, nestrokovno in škandalozno ravnanje tudi v delovnopravnem smislu ni odgovarjal nihče, čeprav je javnost to upravičeno pričakovala.

V svoji kolumni o "lustraciji" v Pravni praksi¹² je vrhovni državni tožilec **Hinko Jenull** med drugim zapisal:

[P]ozivi v javnosti, da bi morala biti (Drenikova) že zdavnaj najmanj brezposelna, če ne celo v zaporu. Absurd! Glede arbitražne meje se vsa pričakovanja (še) niso uresničila. Vendar je vsak, ki je slišal vsaj del razkritega telefonskega pogovora, pri Drenikovi zlahka ugotovil izjemno poznavanje problematike, strokovnost, vztrajnost in osebni pogum, kar je pomembno prispevalo k rešitvi spora."

Presenečen sem nad stališčem vrhovnega državnega tožilca, ki v ravnanju Drenikove ne vidi ničesar spornega ali protipravnega (zanimivo, da tudi ne kaznivega), pričakovanje javnosti za sankcioniranje škodljivega ravnanja Drenikove pa ocenjuje kot lustracijo. Okoliščina, da je Drenikova izjemna poznavalka problematike, vztrajna in pogumna itd., nikakor ne spremeni dejstva, da - po ugotovitvah KNOVS-a - pri komunikaciji ni spoštovala pravil o varnem komuniciranju, kar je kršitev [Zakona o tajnih podatkih](#),¹³ s čimer je bila povzročena ogromna škoda. Strinjam se z vrhovnim državnim tožilcem, da se vsa pričakovanja v zvezi z arbitražo (še) niso uresničila, vendar se bojim, da se ravno zaradi zgoraj navedenega ravnanja Drenikove (in Sekolca) tudi v prihodnje ne bodo, četudi sta oba ravnala z najboljšimi nameni.

Izplačevanje dodatkov profesorjem za stalno pripravljenost

V javnosti je močno odmevalo tudi nezakonito¹⁴ izplačilo dodatkov za stalno pripravljenost, ki so si jih po poročanju številnih medijev izplačali na devetih fakultetah ljubljanske univerze, skupaj za več kot 1,7 milijona evrov, pri čemer naj bi bilo največ dodatkov izplačanih na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani, in sicer za 858.000 evrov. Čeprav je bivši minister **dr. Dušan Mramor** kot eden izmed redkih vpletenih sam odstopil s funkcije ministra ter vrnil neupravičeno prejeti denar, se drugi, vključno s tedanjo (in sedanjo) dekanjo **dr. Metko Tekavčič**, še naprej sprenevedajo in oklepajo funkcij kljub

pravnomočnim obtožnicam¹⁵ za kazniva dejanja zlorabe položaja in pridobitve premoženjske koristi. Res je, da dokler krivda v kazenskem postopku za kaznivo dejanje ni dokazana, za vsakogar velja domneva nedolžnosti. Ali zgoraj navedene določbe ZDR-ja, ki veljajo tudi za navedene javne uslužbence, za akademsko elito niso uporabljive? Da o moralno-etičnih standardih, na podlagi katerih bi lahko (vsaj vodilni) sami odstopili na podlagi objektivne odgovornosti, niti ne govorimo. Ravno nasprotno, odsotnost vsakršne samokritike ter samoopravičevanje v javnosti, da niso poznali zakonodaje, predstavlja prvovrstno sprenevedanje akademske elite. Več o takšni delovnopравни neodgovornosti zaradi domnevne nezavestne malomarnosti pri izplačevanju dodatkov pa v nadaljevanju.

Zalezovanje mariborskega sodnika

V javnosti (tudi strokovni) že dlje časa precej odmeva tudi sojenje sodniku (in predsedniku Delovnega sodišča v Mariboru) **Stanku Omerziju** zaradi suma storitve kaznivega dejanja zalezovanja, za kar je bil nepravnomočno obsojen na pogojno zaporno kazen šestih mesecev,¹⁶ po navedbah medijev pa naj bi pri njegovem delu prihajalo tudi do nekaterih drugih nepravilnosti,¹⁷ kar negativno vpliva na ugled vseh sodnikov.¹⁸ Kljub zgražanju širše in strokovne javnosti glede zlorabe^{19,20} procesnih pravic pri obrambi v kazenskem sojenju predsednik delovnega sodišča še naprej opravlja svojo funkcijo sodnika in predsednika sodišča, ker pač veljavna ureditev to dopušča. V skladu z Zakonom o sodniški službi²¹ namreč sodniška funkcija sodniku preneha, če je sodniku izrečena disciplinska sankcija prenehanja sodniške funkcije.²² Prenehanje sodniške funkcije se izreče sodniku, če zaradi težje disciplinske kršitve ni več primeren za opravljanje sodniške funkcije, med dejanja, ki predstavljajo težjo disciplinsko kršitev oz. kršitev sodniške dolžnosti, pa med drugim spada vedenje in ravnanje sodnika, s katerim se krši ugled sodniškega poklica. V tem primeru gre za težjo kršitev le, če ima dejanje hujše posledice za ugled sodniške službe.

Sprašujem se, ali jo ima. Presodite sami.

V medijih je bila objavljena informacija, da je disciplinski senat predsednika sodišča oprostil vseh očitkov iz predloga za izrek disciplinske sankcije, in četudi bo sodnik pravnomočno obsojen, mu sodniškega položaja očitno ne bo treba zapustiti. Suspenz bi ga doletel izključno ob obsodbi zaradi storitve kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti in za katero je mogoče izreči kazen zavora, višjo od dveh let, ali če bi bil zoper njega uveden kazenski postopek zaradi utemeljenega suma storitve kaznivega dejanja, povezanega z zlorabo sodniške funkcije.

Velja dodati, da **dr. Marko Novak** meni, da je v konkretnem primeru Komisija za etiko in integriteto Sodnega sveta opravila svoje delo, vendar daje grenak priokus predvsem disciplinski postopek, ki se je kljub sodnikovim očitnim zlorabam procesnih pravic v kazenskem postopku izšel njemu v prid. Pri tem

se dr. Marku Novaku zdi, da je disciplinsko sodišče Sodnega sveta premilo ocenilo sodnikove postopkovne "akrobacije". Sodnik namreč ni "slehernik", ki se znajde v kazenskem postopku, kjer so postopkovne "premetenosti", četudi zavlačujejo in preprečujejo normalno delo sodišča, še nekako dovoljene v dometu obrambe. Sodnik mora biti v vsakem primeru zgled strankam in drugim udeležencem v postopku, zato je treba njegova dejanja presojeti strožje.²³

Višja državna tožilka šest let ne pride na sodišče

Številni (procesni) zapleti²⁴ so zaznamovali tudi sojenje bivši višji državni tožilki Specializiranega državnega tožilstva, vodji Oddelka za pregon oseb s posebnimi pooblastili - beri *policistov* (v nadaljevanju *Posebni oddelek*), ki je bila obdolžena,²⁵ da je novinarju izročila tožilske dokumente v zvezi z afero *Baričević*. Tedanja višja državna tožilka je zaradi domnevno nevestnega dela v službi v zvezi s tem dogodkom preiskovala in pozneje kazensko preganjala dva policista in poskušala dokazati, da je bila na kraju tragične smrti še tretja oseba, policija pa naj bi slabo opravila svoje delo, čeprav sta bila policista kasneje na sodišču teh očitkov v celoti oproščena. Pomenljivo pri tem je, da po poročanju medijev²⁶ različnim sodnikom kar šest let ni uspelo zagotoviti navzočnosti višje državne tožilke **Dragice Kotnik** na sodnih obravnavah zoper njo po obtožbi stanovskih kolegov, zato ji sploh niso začeli soditi. Imenovana se obravnav ni udeleževala, svoje odsotnosti naj bi opravičevala z zdravniškimi spričevali itd. Da bi višji državni tožilki vročili sodno pošto, naj bi ji po naročilu sodišča policisti celo za nekaj ur odvzeli prostost ter jo privedli, da je dvignila sklep sodišča.²⁷ [Zakon o državnem tožilstvu](#) v 72. členu med drugim določa, da se izreče prenehanje funkcije državnemu tožilcu, ki zaradi hujše disciplinske kršitve ni več primeren za opravljanje državno-tožilske službe, pri čemer hujšo disciplinsko kršitev med drugim predstavlja tudi vedenje ali ravnanje državnega tožilca, s katerim se krši ugled poklica državnega tožilca, če ima to hujše posledice za samostojnost oz. ugled poklica državnega tožilca²⁸ ali stori dejanje, ki ima *zakonske znake* kaznivega dejanja, storjenega pri opravljanju državnotožilske funkcije.²⁹

Mnenje o učinkovitosti delovanja sodstva, ko je šlo v konkretnem primeru za vrh tožilstva in izrabo pravic, prepuščam bralcem. Ironično je, da je bil pri Specializiranem državnem tožilstvu ustanovljen *Posebni oddelek*, ki naj bi zagotavljal "nepriustransko" preiskovanje in pregon (očitno problematičnih) policistov, in ravno tedanja vodja oddelka kar šest let ni prišla na sodišče, kjer naj bi se ji sodilo za zgoraj navedeno dejanje izdaje tožilskih dokumentov.

Ob robu navajam še aktualni primer zdravnika, za katerega je Višje sodišče v Mariboru pred kratkim potrdilo obsodilno sodbo zaradi storitve kaznivega dejanja kršitve spolne nedotakljivosti na škodo mladoletne oškodovanke, ki ga je storil med opravljanjem službe.³⁰ Ker kazensko sodišče ni sledilo predlogu tožilstva o prepovedi opravljanja poklica, obsojeni zdravnik še naprej opravlja svoje delo.

Zgoraj navedeni primeri predstavljajo le nekatere od najbolj izstopajočih primerov odklonskih ravnanj javnih uslužbencev in pravosodnih funkcionarjev, ki iz takšnih ali drugačnih razlogov **niso bili delovnopravno sankcionirani**, pri čemer se zastavlja **vprišanje vloge njihovih predpostavljenih**, ki pravočasno niso zmogli, znali ali hoteli ukrepati zaradi odklonskih ravnanj oz. delovnopravnih kršitev.

Viagra-Kamagra

Ob vseh zgoraj navedenih (ter še številnih drugih) primerih zato ne morem mimo primera dveh javnih uslužbencev - policistov, ki ju je preiskoval in preganjal ravno zgoraj omenjeni *Posebni oddelek SDT*, in sicer zaradi suma, da sta nekaterim znancem priskrbela kamagro,³¹ kar naj bi predstavljalo kaznivo dejanje³² oz. je v začetni fazi v delovnopravnem kontekstu predstavljalo dejanje, ki ima znake kaznivega dejanja. *Posebni oddelek SDT* je zoper policista odredil oz. tudi izvajal posamezne prikrite preiskovalne ukrepe. V nadaljevanju je bila policistoma odvzeta prostost, preiskovalni sodnik pa jima je odredil pripor. Višje sodišče je po dveh mesecih od odreditve po pritožbi obrambe odpravilo pripor, ker se je ugotovilo, da tudi ob odreditvi pripora za to niso obstajali utemeljeni razlogi. Žal eden izmed dveh priprtih policistov bremena (mizernih) obtožb ni zdržal in je že v prvih dneh po odreditvi pripora v priporu storil samomor.

Ministrstvo za notranje zadeve (v nadaljevanju MNZ) je drugemu policistu nemudoma izreklo izredno odpoved pogodbe o zaposlitvi. Zakonitost odpovedi je kasneje potrdilo Višje delovno in socialno sodišče ter nazadnje še Vrhovno sodišče v uvodoma omenjeni sodbi *Viagra-Kamagra*. Prepričan³³ sem, da omenjena policista nista vedela, da počneta karkoli protipravnega, kaj šele kaznivega, saj o tem, da bi bil promet s kamagro kakorkoli omejen, prepovedan ipd., povprečnemu človeku ni bilo znano in mu tudi ni moglo biti znano. Dodajam, da večina sodnikov, ki so sodili v tej zadevi, pred tem za kamagro še nikoli slišala - v zadevi, ki jo je zaznamovala, tragična smrt enega izmed policistov, ki ga je nezakonita in neutemeljena odreditev tako močno prizadela, da si je zaradi tega vzel življenje v priporu. Kakorkoli že, Vrhovno sodišče je potrdilo odločitev nižjih delovnopravnih sodišč, ki sta odločili, da je policist, ki je v delovnopravnem postopku priznal, da je kamagro sam občasno uporabljal ter jo tu in tam dal kakšnemu kolegu, pri čemer mu je kdaj kdo pustil kakšen evro, ravnal malomarno, ker bi se glede na delo, ki ga je opravljal, mogel in moral zavedati, da ima takšno dejanje ima znake kaznivega dejanja. Čeprav se je kazenski postopek zoper drugega policista z glavno obravnavo začel po več kot štirih letih od dejanja, je ta (bivši) policist že več kot štiri leta brez službe, ki jo je vse do tedaj opravljal brezhibno in z enako mero strokovnosti, vztrajnosti in poguma, kot je vrhovni državni tožilec v kolumni zapisal za agentko Drenikovo.

In ko sem že pri kamagri in *Posebnem oddelku SDT*, ne morem mimo še bizarnejšega primera,³⁴ ko je kolektivu taistega *Posebnega oddelka SDT* neka

oseba (sedaj že obtoženec) ob neki priložnosti v šali ponudila škatlico kamagre, saj je ta oseba vedela, da gre za člana *Posebnega oddelka*, in tudi ta član ni vedel, da bi bilo s kamagro karkoli protipravnega. Kljub temu da ob tem dogodku navzoči tožilci in policisti *Posebnega oddelka SDT* tej osebi škatlice kamagre niso zasegli, je *Posebni oddelek SDT* z zadevo kasneje seznanil pristojni ODT, ki je vložil obtožni predlog za škatlico kamagre, katere vrednost znaša približno 15 evrov.³⁵ Ob tem se zastavlja vprašanje smotrnosti in ekonomičnosti pregona oz. (ne)uporabe določb [Zakona o kazenskem postopku \(ZKP\)](#)³⁶ glede zavrženja ovadb zaradi nesorazmernosti med majhnim pomenom dejanja in posledicami, ki bi jih povzročil kazenski pregon, ter z neuporabo institutov odloženega pregona in poravnavanja, kar zagotovo negativno vpliva tudi na počasnejši tek sojenja v drugih, bistveno pomembnejših kazenskih zadevah in ne prispeva k cilju razbremenitve kazenskih sodišč.

Upam si trditi, da z vidika doslednosti uporabe zgoraj navedenih določb [ZDR-1](#) glede izrednih odpovedi pogodb o zaposlitvi iz razlogov kršitve pogodbenih in drugih obveznosti, kjer ima kršitev znake kaznivega dejanja, izrazito prednjači ter jih striktno uresničuje le MNZ. Menim, da MNZ v nekaterih primerih celo pretirano posega po ukrepih izredne odpovedi pogodb o zaposlitvi. Za ponazoritev navajam primer aktualnega delovnopravnega spora zaradi izredne odpovedi delovnega razmerja javnemu uslužbencu - policistu, ker naj bi ta kršil pogodbene in druge obveznosti, ki naj bi imele znake kaznivega dejanja, ki bi ga naj delavec storil izven službe in ni bilo povezano z izvajanjem njegovega poklicnega dela. Čeprav *Posebni oddelek SDT* po preučitvi vseh okoliščin zoper delavca ni vložil obtožnega akta in je odstopil od pregona, Državno odvetništvo v imenu MNZ v delovnopravnem sporu glede nezakonitosti izredne odpovedi pogodbe o zaposlitvi kljub navedenemu vztraja pri izredni odpovedi delovnega razmerja ob podanem enakem dejanskem stanju, na podlagi katerega je *Posebni oddelek SDT* odstopil od pregona. Takšna situacija pravzaprav ne preseneča, saj je generalna direktorica policije **mag. Tatjana Bobnar** večkrat javno izjavila (enako tudi njeni predhodniki), da bo ostro ukrepala proti kakršnikoli ekscesnim ravnanjem zaposlenih v policiji, pri čemer je povedala tudi naslednje:

"Za slovensko policijo že nekaj časa velja, da dosledno sankcionira nepravilnosti v svojih vrstah. Tisti, ki me poznajo, vedo, da ne toleriram kakršnihkoli odklonov iz malomarnosti, lahkomiselnosti ali celo naklepa, in vsak od nas mora prevzeti odgovornost za svoja ravnanja. V policiji pa pričakujemo, da bodo prevzeli odgovornost za svoja ravnanja tudi vsi drugi, tudi tisti, ki nam tako radi nastavljajo ogledalo. Vedno povem, da slovenske policistke in policisti vsakodnevno profesionalno ter zakonito opravljajo svoje naloge, zagotavljajo varnost, dostikrat izpostavijo svojo lastno varnost zato, da jo zagotovijo nekomu drugemu. Ne čudi nas, da eno tako odklonsko ravnanje, ki je absolutno nesprejemljivo, vzbudi zanimanje medijev, družbe in javnosti. Se pa človek vpraša, ali je slovenska policija edina institucija, od katere se

zahteva stoodstotna brezhibnost. Ob tem se mi zastavi vprašanje, preden odgovorim na zastavljeno, ali bi tako strogo sodili tudi komu drugemu, če bi ta prekršek storil na primer zdravnik, učitelj, vzgojitelj. Ali bi ukrepali, oziroma če drugače postavim vprašanje, kdo sploh ukrepa?"³⁷

V celoti se strinjam z zgornjo izjavo generalne direktorice policije, da je treba preprečevati in sankcionirati nepravilnosti pri delu, vendar hkrati opozarjam, da je pri tem treba ravnati tudi sorazmerno, zakonito in preudarno, v primeru napačnih oz. preuranjenih odločitev pa bi bilo primerno, da bi policija preuranjeno odločitev priznala in jo tudi sama sanirala.

Kakšno pa je stanje v odvetništvu?

Čeprav bi bilo verjetno primerneje, da bi v skladu z rekom "pred lastnim pragom svinjarija, opravljamo pa sosedov vrt" stanje v odvetništvu omenil že v uvodu, ga zaradi večje kompleksnosti obravnavam na koncu. Tako kot ostali poklici tudi odvetništvo ni imuno za odklonska ravnanja. Odvetništvo, ki je samostojna in neodvisna služba, je del pravosodja,³⁸ zaradi česar tudi za odvetnike velja, da svoje funkcije ne morejo zreducirati zgolj na službeni čas, ampak "nosijo breme in ugled ves čas s sabo", kot je za sodnike zapisal predsednik vrhovnega sodišča **mag. Damijan Florjančič**.³⁹

Miha Kozinc, bivši predsednik Odvetniške zbornice Slovenije (OZS), je ob 150-letnici OZS za posebno izdajo revije *Odvetnik*⁴⁰ v svojem prispevku glede stanja v odvetništvu odkrito in slikovito zapisal:

"Nikoli, ampak res nikoli si nisem mogel predstavljati, da bom lahko prebral naslov v časopisu 'Odvetnica naročila umor in ugrabitev'; in prav to se je zgodilo."

In še:

"In nikoli, prav res nikoli si nisem mogel predstavljati, da bom na družbenih omrežjih prebral, da odvetnica vse tiste, ki podpirajo emigrante, primerja s pedofili in impotentnimi nasilneži, sodomisti ..."

Kot dodaja, bi podobnih primerov lahko navedel še precej in o njih žal večkrat tudi slišimo v praksi. O spornem ravnanju nekaterih odvetnikov se upravičeno sprašuje tudi članica upravnega odbora OZS **Ljuba Zupančič Čokert** z mislijo:

"Ali je res mogoče, da odvetniki nimamo več vrednot, spoštljivega odnosa ne do svojih kolegov, ne do strank, niti do sodišča ...? Ali je res mogoče, da vsa ta pravila, ki smo jih sami zapisali, za katere smo se sami zavezali, da jih bomo spoštovali, ostajajo le črka na papirju?"⁴¹

Navedenemu v celoti pritrjuje tudi pomenljiv članek⁴² nekdanjega predsednika OZS **Petra Breznika** z naslovom: "Etična ladja odvetništva se že dolgo potaplja", v katerem ugotavlja, da je ugled odvetništva na zelo nizki stopnji zaradi ravnanja posameznih odvetnikov, pa tudi zaradi neukrepanja OZS. Kot

je prepričan Peter Breznik, je kodeks odvetniške etike le še črka na papirju, ki ga spoštujejo le še redki odvetniki. O najrazličnejših kršitvah kodeksa, ki morda pomenijo kazniva dejanja, pa nič. Peter Breznik po mojem mnenju pravilno ugotavlja, da bi morali biti odvetniki in organi zbornice "kolegialni" do tistih, ki spoštujejo Kodeks, ne pa do tistih, ki pravila in Kodeks evidentno kršijo. Osebnostno se strinjam z njegovim predlogom, da bi moral upravni odbor OZS po uradni dolžnosti⁴³ ugotavljati nepravilnosti v ravnanju odvetnikov, opisanem v tisku, na televiziji, spletnih straneh itd., ter podati predlog, da se zadeve raziščejo. Zgolj morebitne prijave prizadetih namreč ne zadostujejo za izboljšanje ugleda odvetnikov. Zato bi OZS potrebovala osebo, ki bi se primarno ukvarjala z navedenimi vprašanji ter pripravljala poročila za upravni odbor. Ta predlog nekako potrjuje tudi mnenje disciplinskega tožilca **mag. Mitje Jeleniča Novaka**, ki meni, da nastaja nov tip odvetnika, ki postaja tudi vedno bolj prevladujoč. Po njegovem mnenju so bili številni odvetniki na tak ali drugačen način posrkani v vrtinec modernega kapitalizma oz. "biznisa" in so se z njim pravzaprav identificirali, namesto da bi do njega ohranili distanco. Iz tega izvira vedno več problemov, s katerimi se ukvarjajo v disciplinskih postopkih.⁴⁴ V celoti se strinjam tudi z Ljubo Zupančič Čokert,⁴⁵ ki meni, da si odvetniki ne bi smeli dovoliti, da se zaradi ravnanja nekaterih kvare ugled vseh odvetnikov in da je treba tiste odvetnike, ki s svojim ravnanjem ne kažejo spoštovanja zavez, pravil in načel, sprejetih v zakonih in drugih dokumentih OZS, ali jih celo kršijo, obravnavati predvsem hitro, učinkovito in seveda zakonito, **brez lažne solidarnosti**. Zupančič Čokertova upravičeno ocenjuje, da je odvetništvo kot poklic vse manj cenjeno, da javnost, celo strokovna, odvetnike ocenjuje in vrednoti slabše in da je nizek ugled odvetništva tudi posledica ravnanja in vedenja (nekaterih) odvetnikov.

Po mnenju predsednika OZS **mag. Romana Završka**⁴⁶ in številnih drugih je v Sloveniji odvetnikov preveč. Število odvetnikov se letno povečuje za 100 do 120, in sicer zaradi tega, ker je dostop do tega poklica preprost in najlažji, odvetništvo pa je postalo zadnji izhod oz. možnost za tiste, ki službe ne dobijo drugje ali za javne uslužbence, sodnike, tožilce itd., ki so zaradi takšnih ali drugačnih ekscesov v njihovih službah z uporabo pravnih manevrov izkoristili procesne pravice ter se ter izvili iz primeža bodisi disciplinskih bodisi kazenskih obtožb ali so bili zanje celo obsojeni, pa so bili kljub temu nato sprejeti med odvetnike.

Medtem ko se takšne osebe ne bi mogle (ponovno) zaposliti v pravosodju, so jim vrata v odvetništvo odprta.

Na povečano število odvetnikov opozarja tudi bivši predsednik OZS **Rudi Šelih**, ki meni, da je članov odvetniške zbornice veliko več kot v preteklosti, zato obstaja nevarnost, da število postane preveliko, kar lahko s seboj prinese nepredvidljive posledice tako v materialnem kot tudi v strokovnem, etičnem in moralnem pogledu.⁴⁷ **Dr. Alenka Šelih** meni, da je ob povečanem številu odvetnikov ob današnjih pogojih delovanja mogoče pričakovati tudi več kršitev in morda tudi njihove odmevnejše oblike.⁴⁸ Mnogi odvetniki zato menimo, da bi morala OZS tako ali drugače udejanjiti načelo *numerus clausus* in omejiti število odvetnikov, kar bi zagotovilo bolj kakovostno odvetništvo. Predvsem pa bi bilo treba učinkovito omejevati vstop med odvetnike tistim, ki so osebno neprimerni, in dosledno - brez "solidarne kolegialnosti" - izločevati tiste, ki s svojimi ravnanji kršijo ugled odvetništva.

Zakon o odvetništvu⁴⁹ določa pogoje za opravljanje odvetniškega poklica, med katerimi je določeno tudi, da **ni vreden zaupanja** tisti, ki je bil obsojen za kaznivo dejanje, za katero je moralno nevreden za opravljanje odvetniškega poklica, ali kdor se obnaša tako, da je mogoče na podlagi njegovega ravnanja utemeljeno sklepati, da ne bo pošteno in vestno opravljal odvetniškega poklica. Kot ocenjuje Rudi Šelih, se pri tem ni mogoče izogniti nevarnosti subjektivne presoje. Zato so o tem problemu v preteklosti razmišljali v odvetniški zbornici, da bi našli kar najbolj objektivna merila, ki naj bi zagotavljala pravično in pravilno presojo.⁵⁰ Menim, da so takšna "objektivna merila" preveč ohlapna, saj je v zadnjih letih **med odvetnike vstopilo kar nekaj bivših sodnikov, tožilcev ipd., ki so bili zaradi ekscesnih ravnanj (tudi zgoraj opisanih) bodisi odpuščeni bodisi so jim grozili tovrstnih postopki**, zato so še pred uvedbo teh postopkov podali odpoved in se zaposlili v odvetništvu, ki s tem postaja pribežališče tudi za takšen kader. Podaja mnenja o tem, ali je kandidat vreden zaupanja, je v pristojnosti (območnih) odvetniških zborov,⁵¹ vendar se zdi, da je ob takšnih presojah

precej ali preveč "kolegialne solidarnosti" in da takšno filtriranje ni ustrezno in učinkovito. **Nina Radulovič**, predsednica disciplinske komisije I. stopnje pri OZS, je izpostavila, da nekateri kandidati že pri predstavitvi na območnih zborih ne vlivajo zaupanja, dogajalo se je že tudi, da je bila OZS naslednji dan po vpisu odvetnika v imenik odvetnikov obveščena o njegovi kršitvi.⁵² K takšnemu stanju neadekvatnega filtriranja zagotovo delno prispeva tudi precejšnja nezainteresiranost odvetnikov, saj na območne seje odvetniških zborov, kjer se osebno predstavljajo kandidati in sprejemajo mnenja o primernosti odvetniških kandidatov, pride pogosto tako malo odvetnikov, da jih je mogoče prešteti na prste ene roke.

Zgornje določbe se nanašajo le na sprejem novih kandidatov, medtem ko za odvetnike veljajo določila Statuta OZS, ki opredeljujejo lažje in hujše kršitve dolžnosti pri opravljanju odvetniškega poklica.⁵³ Odvetniška zbornica preko svojih disciplinskih organov sicer obravnava in sankcionira odklonska dejanja odvetnikov v skladu z [Zakonom o odvetništvu](#) in Statutom OZS, pri čemer se odvetniku lahko izreče disciplinski ukrep odvzema pravice opravljanja odvetniškega poklica za storjene hujše disciplinske kršitve, če ima dejanje hude posledice za ugled odvetništva ali za stranko ali če je odvetnik v obdobju petih let storil najmanj dve lažji ali eno hujšo kršitev dolžnosti pri opravljanju poklica.⁵⁴ Statut OZS še določa,⁵⁵ da za lažjo kršitev dolžnosti pri opravljanju odvetniškega poklica šteje neprimerno ali žaljivo obnašanje ali izražanje pri opravljanju odvetniškega poklica, med tem ko npr. hujšo kršitev predstavlja storitev naklepne kaznivega dejanja, za katero je predpisana kazen zapora več kot šest mesecev.⁵⁶

OZS je pred meseci odvetnikom posredovala osnutek novega [Zakona o odvetništvu](#), v katerem ni zaznati večjih sprememb, ki bi se nanašale na učinkovitejše preprečevanje dostopa ali doslednejšega izključevanja iz odvetniških vrst. Na osnutek zakona smo nekateri odvetniki podali pripombe in predloge, pri čemer sem sam predlagal, da bi bilo sedanjo ureditev smiselno dopolniti, da za nevredno osebo opravljanja odvetniškega poklica šteje tudi oseba, ki je s svojim delom, ravnanjem ali obnašanjem škodovala ugledu pravosodnega ali drugega organa, pri katerem je bila predhodno zaposlena. Ker pa posamezni odvetniki z žaljivimi, moralno ali etično spornimi izjavami na družbenih omrežjih ali medijih krnijo ugled celotnega odvetništva tudi izven opravljanja odvetniškega poklica, menim, da bi bilo treba za zaščito ugleda odvetništva med hujše disciplinske kršitve uvrstiti tudi neprimerno ali žaljivo obnašanje odvetnika v javnosti, medijih ali na družbenih omrežjih, s katerimi se krni ugled odvetništva. V zvezi z retoričnim vprašanjem Petra Breznika, ali nekdo po vpisu v imenik odvetnikov ne more več postati nevreden zaupanja za opravljanje odvetniškega poklica, če to izhaja iz njegovega obnašanja in ravnanja in če bi bilo to celo splošno znano, se zdi, da bi se s takšno predlagano spremembo lahko učinkoviteje ščitil ugled odvetnikov.

Sklepna misel

Dr. Marko Novak je v prej omenjeni kolumni zapisal:

"O vsaki poklicni skupini si javnost ustvari mnenje prek delovanja njenih posameznikov. Zato si skupine postavijo določena merila, ki naj jih posamezniki spoštujejo, tudi zato, da bosta navzven do javnosti vzpostavljena določena kredibilnost in ugled."⁵⁷

Dejstvo je, da za sodnike, tožilce, odvetnike, zdravnike, profesorje ter ostale zaposlene javnega sektorja obstajajo povsem različne prakse in (tudi) pravna pravila glede delovnopravne odgovornosti za hujša odklonska ravnanja. Povsem prepričan sem, da izmed vseh zgoraj navedenih poklicnih skupin v primeru kršitev najbolj restriktivno in brezkompromisno zoper svoje zaposlene ukrepa MNZ oz. Policija. Tudi sicer o zgoraj opisanem stanju dovolj zgovorno govori raziskava o zaupanju javnosti v poklice in institucije - Ogledalo Slovenije,⁵⁸ iz katere izhaja, da so glede zadovoljstva stanja v družbi in s tem povezane stopnje zaupanja javnosti v poklice na sedmem mestu policisti, med tem ko je glede zaupanja javnosti v institucije Policija celo na tretjem mestu. Zato tudi ne preseneča, da smo ob zgoraj opisanem stanju odvetniki, sodniki in tožilci šele na 15., 16. in 17. mestu.

Ni sporno, da se v primeru utemeljenih razlogov policistom ne bi podala izredna odpoved delovnega razmerja, toda ob pojavu predhodno opisanih škandaloznih in eklatantnih kršitev v drugih poklicih se zastavlja vprašanje delovnopravne (ne)odgovornosti, neenakosti in (ne)pravičnosti. Menim, da bi morali tudi za sodnike, tožilce, odvetnike, profesorje ipd. obstajati vsaj približno isti etični, moralni in pravni standardi za hujše kršitve, ki bi zagotavljali vsaj približno primerljivo delovnopravno odgovornost za hujše delovnopravne kršitve oz. kršitve ugleda službe. Sprašujem se, ali za policiste obstajajo višje delovnopravne in etične norme in standardi kot za druge, verjetno celo uglednejše poklice. Če zaradi bagatelne kamagre brez službe zakonito ostane navaden policist, državljan upravičeno pričakujemo, da bo zaradi naklepnega ali hudo malomarnega ravnanja brez funkcije ali službe ostal tudi kakšen visok državni uradnik oz. javni uslužbenec, sodnik, tožilec, odvetnik, profesor itd. Ali pač ne?

Ravno nasprotno pa v večini zgoraj opisanih primerov pri drugih državnih in pravosodnih organih javni uslužbenci in funkcionarji kljub močno porušenemu ugledu njihovih institucij ter ob milijonskih denarnih oškodovanjih za svoja ravnanja delovnopravno ne odgovarjajo in še naprej opravljajo svoje delo. In ko ob primerih *Viagra-Kamagra* Vrhovno sodišče potrdi zakonitost odpovedi delovnega razmerja, se žal ni mogoče znebiti občutka, da četudi je takšna sodba zakonita, ob zgoraj navedenih in številnih drugih primerih narašča družbena neenakost. In pri tem **ne gre za nobeno lustracijo**, temveč zgolj za zagotavljanje načela družbene enakosti in za uresničevanje načela odgovornosti, torej da **vsakdo odgovarja za svoja ravnanja**. Ker to očitno ne drži, bi morda veljalo razmisliti o ustanovitvi kakšnega dodatnega *Posebnega oddelka* za kakšno drugo poklicno kasto ali elito saj se zdi, da bi bil tak

oddelek veliko potrebnější od obstoječega za policiste. Zagotovo držita latinska reka *Nemo est, qui non legitimo quandoque a callerecedat* (Nikogar ni, ki ne bi enkrat zapustil zakonito pot) in *Neno sine vitio est* (Nihče ni brez pomanjkljivosti), vendar apatičnost, toleriranje, nesankcioniranje in celo zagovarjanje kršitev s strani visokih funkcionarjev nikakor ne vodijo k zvišanju stopnje zaupanja v posamezne poklice in institucije, temveč se poleg upada zaupanja v institucije povečuje tudi splošno nezadovoljstvo v družbi.

Četudi psi lajajo in karavana gre dalje, "posvečeni" ter nedotakljivi za svoja ravnanja očitno ne bodo odgovarjali in bodo s piedestala še nadalje predavali, sodili, uradovali in "za nagrado" dobili še kakšno boljšo zaposlitev v kakšnem državnem uradu in na ta način še nadalje "skrbeli za uresničevanje naših (človekovih) pravic". Zdi se, da je žal edina svetla izjema MNZ oz. Policija, kar se posledično odraža v "ogledalu Slovenije".

Opombe:

¹ Sodba VS RS VIII Ips 334/2017 z dne 23. avgusta 2018.

² **Jenuil, H.:** Lustracija, PP, št. 49-50/2019, str. 15.

³ Dejanja, ki imajo znake kaznivih dejanj, kršitev delovnopravne zakonodaje, kršitve pogodb o zaposlitvi itd.

⁴ Npr. Ministrstvo za notranje zadeve, ki v primerih kršitev dosledno ukrepa in o ukrepih tudi seznanja javnost.

⁵ Glej tudi **Turk, B. J.:** Osebna odgovornost javnih uslužbencev, PP, št. 46/2019, str. 9-11.

⁶ Ur. I. RS, št. 21/13 in nasl.

⁷ Člen 110 ZDR-1, prva in druga alineja.

⁸ Sklep VS RS VIII Ips 50/2018 z dne 4. decembra 2018.

⁹ Vsakemu povprečno razgledanemu človeku je znano, da obstajajo obveščevalne službe in kaj je njihova dejavnost, kot tudi da so v zadevi "arbitraža" tuje obveščevalne službe imele interes, da bi ugotovile slovenska stališča in argumente slovenske strani. Poleg tega je obstajala možnost, da bi utegnili zato priti do prisluškovanja telefonskim in drugim komunikacijam.

¹⁰ Če držijo navedbe v javno objavljenem poročilu Komisije za nadzor obveščevalnih služb (KNOVS), je bila Simona Drenik večkrat (najmanj trikrat) opozorjena na možnost hrvaškega prisluškovanja na delovnih sestankih. SOVA je Drenikovi naročila, naj se izogiba odprtim komunikacijskim linijam, in jo opozorila na previdnost pri komuniciranju itd. Če gre verjeti poročilu KNOVS, Drenikova ni upoštevala Zakona o tajnih podatkih, podzakonskih aktov in pravil, ki jim je bila zavezana kot vodja Projektne enote. Glej poročilo KNOVS, št. 200-15/19-12&2, z dne 8. novembra 2019, točka 13.

<https://images.24ur.com/media/document/62341123.pdf?v=d41d> .

¹¹ Kaznivo dejanje *nevestno delo v službi po 256. členu KZ-1* stori uradna oseba ali javni uslužbenec, ki zavestno krši zakone ali druge predpise, opušča svoje nadzorstvo ali kako drugače očitno nevestno ravna v službi, čeprav predvideva ali bi morala in mogla predvideti, da lahko nastane zaradi tega hujša kršitev pravic drugega ali škoda na javni dobrini ali premoženjska škoda, in res nastane kršitev oz. večja škoda, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do treh let.

¹² **Jenuil, H.** nav. delo.

¹³ Ur. I. RS, št. 50/06 - UPB in nasl.

¹⁴ Inšpektorat za javni sektor je ugotovil, da so si dodatek za stalno pripravljenost nezakonito izplačevali na devetih ljubljanskih fakultetah,

Tematski-zapisniki/Sistemi-nadzori-izplacila-dodatkov-za-stalno-pripravljenost-na-fakultetah/144bd65540/Porocilo-izplacilo-dodatkov-za-stalno-pripravljenost.pdf .

¹⁵ <https://www.delo.si/novice/slovenija/obdolzeni-v-zadevi-dodatki-so-se-izrekli-za-nedolzne-143101.html> .

¹⁶ <https://www.vecer.com/predsedniku-sodisca-pogojna-kazen-in-prepoved-priblizovanja-10073565> .

¹⁷ <https://www.dnevnik.si/1042908762> .

¹⁸ **Novak, M.**: Zadeva Omerzu in ugled slovenskega sodstva, kolumna na portalu IUS-INFO, 7. oktober 2019, <https://www.iusinfo.si/medijsko-sredisce/kolumne/250618>

¹⁹ Po novinarjevem poročilu je predsedujoča sodnica kaznovala zagovornika obdolženega sodnika in mu očitala zavlačevanje postopka ter zlorabo procesnih pravic. <https://www.dnevnik.si/1042888074/kronika/sodnik-omerzu-si-je-shranil-posnetke-gole-oskodovanke> .

²⁰ O zlorabi procesnih pravic tudi **Novak, M.**, nav. delo.

²¹ Ur. l. RS, št. 94/07 - UPB in nasl.

²² Sodniku, ki je z naklepom ali iz malomarnosti kršil sodniške dolžnosti, ki so predpisane z zakonom in sodnim redom, se lahko izreče disciplinska sankcija.

²³ **Novak, M.**, nav. delo.

²⁴ <https://www.dnevnik.si/1042754325> .

²⁵ <https://www.zurnal24.si/slovenija/tozilka-obtozena-zlorabe-polozaja-237176> .

²⁶ <https://www.vecer.com/tozilka-kotnikova-pravi-kazenski-postopek-in-suspenz-sta-bila-nezakonita-6279360> .